

TEZA:

Zwrot sprawy do rzecznika dyscyplinarnego celem uzupełnienia dochodzenia jest możliwy wówczas, gdy kumulatywnie spełnione zostaną następujące przesłanki:

- 1) stwierdzono istotne braki postępowania przygotowawczego (dochodzenia),
- 2) usunięcie przez sąd braków postępowania powodowałoby znaczne trudności, zwłaszcza, gdy dotyczą one poszukiwania dowodów,
- 3) w sprawie nie doszło do rozpoczęcia rozprawy głównej (postępowania przed sądem dyscyplinarnym).

Z istotnymi brakami postępowania przygotowawczego (dochodzenia) mamy do czynienia wówczas, gdy bez ich usunięcia nie jest możliwe przeprowadzenie postępowania sądowego, względnie nie jest możliwe przeprowadzenie go w rozsądnym terminie.

WO- 80/21**POSTANOWIENIE**

z dnia 19 października 2022 r.

***Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie
w składzie:***

Przewodniczący: SWSD Krzysztof Górecki

Sędziowie: SWSD Katarzyna Drożdż-Najbor /sprawozdawca/
SWSD Leszek Krupa

Protokolant: Piotr Ciepiński

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2022 r. na posiedzeniu sprawy z wniosku radcy prawnego W. G.

o przekazanie sprawy w trybie art. 344a k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych rzecznikowi dyscyplinarnemu celem uzupełnienia dochodzenia

postanawia:

nie uwzględnić wniosku strony o zwrot sprawy do rzecznika dyscyplinarnego celem uzupełnienia dochodzenia.

Uzasadnienie

W dniu 8 lipca 2021 r. Obwiniony W. G. złożył wniosek w trybie art. 344a k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych o przekazanie sprawy Rzecznikowi Dyscyplinarnemu celem uzupełnienia dochodzenia, podtrzymany pismem z dnia 14 października 2022 r.

We wniosku z dnia 8 lipca 2021 r. Obwiniony wskazał na:

1) uchybienia procesowe w postaci:

a) braku uwzględnienia wniosku o umożliwienie zapoznania się z aktami sprawy (art. 156 § 1 k.p.k.), w tym końcowego zaznajomienia się z materiałami postępowania (art. 321 § 1 k.p.k.),

b) brak poinformowania o zamknięciu dochodzenia w sprawie (art. 321 § 1 k.p.k.),

c) dopuszczenie dowodu z dokumentów zawierających treści objęte tajemnicą zawodową radcy prawnego, pomimo wyraźnego zakazu w tym zakresie (art. 180 § 2 k.p.k. w zw. z art. 226 k.p.k.),

2) uchybienia dowodowe w postaci:

a) uniemożliwienie zainicjowania jakichkolwiek czynności dowodowych, a tym samym pozbawienie

prawa do obrony,

b) nie przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków:

i. K. K. na okoliczność: okresu świadczenia pomocy prawnej na rzecz (...) S. sp. z o.o. przez radców W. G. oraz P. K.; współpracy w ramach wspólnego przedsięwzięcia gospodarczego przez ww. radców oraz K. R. oraz E. J.,

ii. M. M.: okresu świadczenia pomocy prawnej na rzecz (...) sp. z o.o. przez radców W. G. oraz P. K. współpracy w ramach wspólnego przedsięwzięcia gospodarczego przez ww. radców oraz K. R. oraz E. J., ustaleń prowadzonych między S. a (...) sp. z o.o. w T.; faktycznego wykonywania czynności zarządczych oraz przesunięć majątkowych przez E. J. oraz K. R. pomiędzy ww. spółkami; braku wiedzy radców prawnych W. G. oraz P. K. o czynnościach faktycznych i prawnych podejmowanych przez E. J. oraz K. R. w stosunku do majątków spółki; ustaleń pomiędzy ww. Spółkami w zakresie współpracy, w tym: rozpoczęcia i prowadzenia współpracy w zakresie podwykonawstwa na rzecz spółki S., okoliczności zakończenia współpracy oraz wzajemnych rozliczeń,

iii. K. S. - braku prowadzenia obsługi prawnej spółek, wykonywania czynności technicznych pracowników kancelarii

iv. J.R., B. R., A. I. na okoliczność: braku kontaktu z radcami prawnymi, w tym w zakresie związanym z wystawieniem weksla; faktycznych podstaw, okoliczności i terminów związanych z przesunięciami majątkowymi oraz organizacyjnymi spółki S. bez wiedzy i doradztwa radców prawnych; rozeznania co do znaczenia czynności prawnej związanej z wystawieniem i poręczeniem weksla.

c) niewystąpienie do:

i. Sądu Okręgowego

o udzielenie informacji w sprawie VI GNc 399/19 czy sprawa z wniosku P.W. M. ujawnionemu w księdze wieczystej była prowadzona na podstawie weksla przeciwko Spółce i czy zostały złożone zarzuty,

ii. Sądu Okręgowego o udzielenie informacji, czy w sprawie VIIIIGC 438/18 K. R. cofnęła pozew pomimo zabezpieczenia na rzecz spółki S. kwoty ponad 173.000 zł,

iii. Sądu Rejonowego, Wydział Ksiąg Wieczystych nadesłanie informacji dotyczącej kumulatywnego przystąpienia do długu B. R. i ustanowienia hipoteki na nieruchomości KW (...) - na okoliczność rodzinnej odpowiedzialności za zobowiązania spółki,

iv. K. T. SA. o udzielenie informacji czy Spółka S. wystawiła weksle w obrocie gospodarczym, czy prowadzone było postępowanie przeciwko spółce i innym osobom, czy zostały złożone w sprawie zarzuty.

Z kolei we wniosku z dnia 14 października 2022 r. Obwiniony podtrzymał dotychczasowe stanowisko w zakresie podnoszonych uchybień procesowych mających skutkować zwrotem sprawy celem uzupełnienia dochodzenia, poszerzając dodatkowo katalog nieprzeprowadzonych jego zdaniem dowodów w postaci zeznań następujących świadków:

- i. D. C. na okoliczność: okresu świadczenia pomocy prawnej na rzecz (...) sp. z o.o. przez radców W. G. oraz P. K.; prowadzenia postępowań egzekucyjnych; braku występowania w nich obwinionych w charakterze pełnomocników
- ii. L. B. na okoliczność współpracy pomiędzy obwinionymi a K. R., stosunkiem K. R. do Obwinionych

iii. M. K. na okoliczność współpracy pomiędzy obwinionymi a K. R., stosunkiem K. R. do Obwinionych, współpracy biznesowej pomiędzy stronami.

Pozostałe uchybienia procesowe wskazane we wniosku z dnia 14 października 2022 r. oraz ich pisemne uzasadnienie jest tożsame z podniesionymi przez Obwinionego naruszeniami przepisów w poprzednim wniosku, tj. z dnia 8 lipca 2021 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny KIRP ustalił i zważył, co następuje:

Wniosek Obwinionego o zwrot sprawy do rzecznika dyscyplinarnego celem uzupełnienia dochodzenia nie zasługuje na uwzględnienie z niżej wskazanych powodów.

Na wstępie, z uwagi na rodzaj podniesionych przez Obwinionego zarzutów, zasadne jest wskazanie jakie przesłanki leżą u podstaw zwrotu sprawy do postępowania przed rzecznikiem dyscyplinarnym w myśl art. 344a k.p.k. stosowanego odpowiednio na mocy art. 741 pkt 1 ustawy o radcach prawnych.

Zwrot sprawy jest możliwy wówczas, gdy kumulatywnie spełnione zostaną następujące przesłanki:

- 1) stwierdzono istotne braki postępowania przygotowawczego (dochodzenia),
- 2) usunięcie przez sąd braków postępowania powodowałoby znaczne trudności, zwłaszcza, gdy dotyczą one poszukiwania dowodów,
- 3) w sprawie nie doszło do rozpoczęcia rozprawy głównej (postępowania przed sądem dyscyplinarnym).

Zatem zwrot sprawy do uzupełnienia postępowania następuje tylko wyjątkowo (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2005 r.). Aby zwrot sprawy był dopuszczalny, należy w pierwszej kolejności ustalić wystąpienie istotnych braków postępowania. W doktrynie wskazuje się, że za istotne braki należy uznać te braki, które stanowią przeszkodę w dokonaniu ustaleń odpowiadających prawdzie (K. Eichstaedt (w:) Kodeks postępowania karnego. Komentarz, D. Święcki (red.), Warszawa 2018, komentarz do art. 344a KPK). Z istotnymi brakami postępowania przygotowawczego mamy do czynienia wówczas, gdy bez ich usunięcia nie jest możliwe przeprowadzenie postępowania sadowego, względnie nie jest możliwe przeprowadzenie go w rozsądnym terminie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2014 roku, SNO 37/13). Dodatkowo stwierdzenie zaistnienia istotnego braku

postępowania przygotowawczego, nawet gdyby rzeczywiście zaistniało, nie jest wystarczające do zwrotu sprawy do uzupełnienia śledztwa. Ustawodawca wymaga bowiem w art. 344a § 1 KPK, aby uzupełnienie owego braku przez są powodowało znaczne trudności (postanowienie SN z dnia 20 maja 2019 r., VI KZ 7/19).

Odnosząc się zaś do podniesionych uchybień, wskazać należy jak poniżej.

Ad. Ia - brak uwzględnienia wniosku o umożliwienie zapoznania się z aktami sprawy, w tym końcowego zaznajomienia się z materiałami postępowania

WSD wskazuje, iż Obwiniony do Protokołu przesłuchania Obwinionego z dnia 2 kwietnia 2021 r. /k. 295/ złożył wniosek, który sformułował jako prośbę o "wgląd w akta sprawy". Zdaniem WSD wniosek ten nie może zostać potraktowany jako wniosek o końcowe zaznajomienie z materiałami postępowania, o którym mowa w art. 321 § 1 k.p.k., a tylko i wyłącznie jako wniosek z art. 156 k.p.k. o przeglądanie akt sprawy, wykonywanie odpisów czy kserokopii. Z daleko idącej ostrożności wynikającej z faktu charakteru gwarancyjnego art. 321 k.p.k., nawet jeśli by przyjąć że mamy do czynienia właśnie z wnioskiem złożonym w trybie w/wym. artykułu, to WSD wskazuje na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2019 r. (VI KZ 7/19), w którym SN przyjął, że "za bezcelowe i sprzeczne z dyrektywą rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie byłoby zwrócenie sprawy we wskazanym trybie w celu zaznajomienia oskarżonego lub jego obrońcy z materiałami przedmiotowej fazy postępowania karnego", podnosząc iż stosując omawiany przepis chodzi spowodowanie rzeczywistych trudności, a nie jedynie hipotetycznie możliwych (in abstracto), czyli zawsze odnieść należy oceny w rozpatrywanym przedmiocie, do realiów sprawy podlegającej rozstrzygnięciu przez sąd. Idąc tym tropem, należałoby przyjąć, że czynność zaznajomienia z materiałami śledztwa (dochodzenia) powinna zostać dokonana w sądzie, z zastrzeżeniem jednak, że oskarżony i jego obrońca powinni po zaznajomieniu z materiałem postępowania, a przed terminem rozprawy dysponować niezbędnym czasem na przygotowanie obrony. Brak w postaci niezaznajomienia z aktami sprawy może zostać konwalidowany w postępowaniu sądowym i to bez szkody dla interesów oskarżonego, w tym prawa inicjatywy dowodowej, które może być realizowane także na etapie przygotowania do rozprawy głównej".

Dlatego też mając na uwadze to stanowisko SN, WSD pismem z dnia 16 sierpnia 2022 r. poinformował Obwinionego

o możliwości zapoznania się z aktami sprawy w siedzibie WSD /k. 663/.

Ad. Ib - brak poinformowania o zamknięciu dochodzenia w sprawie

W wykonaniu zarządzenia Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego /k. 423/ pismem z dnia 11 maja 2021 r. Obwiniony został zawiadomiony o zamknięciu dochodzenia w sprawie o sygn. akt GRD 10/2020 /vide potwierdzenie odbioru korespondencji w dniu 7 czerwca 2021 r - k. 443, k. 444 - tzw. „zwrotka”/.

Ad. 1c - dopuszczenie dowodu z dokumentów zawierających treści objęte tajemnicą zawodową radcy prawnego, pomimo wyraźnego zakazu dowodowego w tym zakresie jednocześnie przy braku decyzji procesowej o zwolnieniu z w/wym. tajemnicy

WSD podkreśla, iż rodzaj podniesionego zarzutu nie może zostać uznany za brak postępowania w rozumieniu art. 344a k.p.k. Potencjalną analizą kwestii tajemnicy zawodowej WSD może zająć się na etapie właściwego postępowania jurysdykcyjnego rozważając konieczność przeprowadzenia w tym zakresie niezbędnych czynności procesowych, a nie na etapie rozpoznania wniosku o zwrot sprawy do dochodzenia.

Ad. 2a - uniemożliwienie zainicjowania jakichkolwiek czynności dowodowych, a tym samym pozbawienie prawa do obrony oraz nie przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków: K. K., M. M., K. S., J. R., B. R., A. H., D. C., L. B., M. A.. 2b, 2c

WSD odpowiadając na tak sformułowane uchybienie wobec jego szczątkowego uzasadnienia przez Obwinionego (k. 478-479) sprowadzającego się, jak się wydaje, do naruszenia ogólnych reguł postępowania, tj. braku pouczeń o podstawowych uprawnieniach procesowych, uniemożliwienia zapoznania się z materiałem dowodowym, brak poinformowania o zamknięciu dochodzenia, WSD wskazuje iż jego zdaniem nie miały one miejsca (vide dotychczas poczynione przez WSD uwagi oraz zgromadzone dokumenty w sprawie, w tym podpisany własnoręcznie przez Obwinionego dokument w postaci pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach obwinionego w postępowaniu dyscyplinarnym - k. 294 akt sprawy, Tom II; dodatkowo należy zaznaczyć, że informacja o tym, iż Obwiniony został właściwie pouczony znajduje się również w treści samego Protokołu z przesłuchania Obwinionego z dnia 2 kwietnia 2021 r. - k. 295).

Odnosząc się z kolei do nieprzeprowadzenia przez Rzecznika Dyscyplinarnego przesłuchania świadków wskazywanych przez Obwinionego, WSD wskazuje iż Obwinionemu przysługiwała na etapie dochodzenia inicjatywa dowodowa, z której zrezygnował, czyniąc obecnie z tego zarzut. Podnieść należy, iż wskazywani obecnie przez Obwinionego świadkowie: tj. K. K., K. S., D. C., L. B., M. K. to osoby nie występujące dotychczas w żadnym z wątków procesowanej sprawy (za wyjątkiem D. C. - jako Komornika przy SR). Pozostali świadkowie, tj. M. M., J. R., B.

R., A. H. mogą zostać przesłuchani na etapie postępowania przed sądem dyscyplinarnym na zasadzie art. 352 k.p.k. stosowanego odpowiednio na mocy art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych (przewodniczący składu orzekającego po rozważeniu wniosków stron albo sąd z urzędu dopuszcza dowody, a przewodniczący zarządza ich sprowadzenie na rozprawę. Przepis art. 368 § 1 stosuje się odpowiednio). WSD nie dostrzega żadnej różnicy pomiędzy przesłuchaniem zawnioskowanych świadków na etapie dochodzenia a postępowania przed sądem dyscyplinarnym, która miałaby powodować większe trudności w przesłuchaniu tychże przed tym drugim organem. Więcej, jeśli okaże się iż zajdzie konieczność przesłuchania świadków w ramach sądowej inicjatywy dowodowej (z tzw. urzędu) możliwa koncentracja materiału procesowego (przesłuchanie wszystkich świadków w jednym dniu) znacznie przyspieszy postępowanie w sprawie nie powodując jednocześnie przekształcenia rozprawy w dochodzenie. Dlatego też WSD wskazane stanowisko Sądu Apelacyjnego z dnia 23 stycznia 2008 roku, II AKz 45/08, w którym sąd stwierdził jeżeli sąd dostrzeże istotne braki postępowania przygotowawczego, a ich uzupełnienie, głównie w zakresie dowodów, które nie wymagają poszukiwania, możliwe jest w postępowaniu sądowym, niezbędne jest przy podejmowaniu decyzji kierowanie się zdrowym rozsądkiem, mającym na celu realizację zasady, zgodnie z którą rozstrzygnięcie sprawy powinno nastąpić w rozsądnym terminie. Powyższe należy odnieść w całej rozciągłości do wniosków Obwinionego w zakresie przeprowadzenia dowodów z akt spraw sądowych (VI GNc 399/19, VIII GC 438/18, KW ...).

W zakresie podniesionej przez Obwinionego w uzasadnieniu wniosku z dnia 8 lipca 2021 r. kwestii nieustalenia grona osób pokrzywdzonych, WSD wskazuje że w przedmiotowej sprawie nie jest tak jak podnosi Obwiniony, iż nie zostały podjęte czynności procesowe mające na celu ujawnienie pokrzywdzonych w sprawie. Osobą pokrzywdzoną, a więc stroną postępowania stała się osoba zawiadamiająca Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego o podejrzeniu popełnieniu deliktów dyscyplinarnych - K. R., która faktycznie zajmowała się sprawami Spółki (...) „S.” Sp. z o.o. Jedynymi potencjalnie pokrzywdzonymi w sprawie wydają się pozostać pozostali wspólnicy „rodzinnej spółki” (...) „S.” Sp. z o.o., tj. ojciec K. J. R. oraz jej matka B. R., która jednak była tylko i wyłącznie pracownikiem tej Spółki i to przed przeszło 20 laty (dodatkowo poważnie chora). Stąd osobą, która obok K. R. mogłaby wejść do kręgu osób pokrzywdzonych w tej sprawie, nie przesądzając tego ostatecznie na tym etapie (przedwczesnym), wydaje się być J. R., który według zeznań K. R. złożonych w dniu 3 lutego 2021 r. cierpi na „głęboką depresję, której nie chce leczyć” / k. 162 i 165, Tom I/.

Dlatego też w realiach rozpoznawanej sprawy, z uwagi na ustalenie pokrzywdzonej w osobie K. R.

i występowania potencjalnie jeszcze tylko jednego pokrzywdzonego w sprawie, podniesione przez Obwinionego uchybienie nie może skutkować przekazaniem sprawy z powrotem do dochodzenia. Wydaje się również, że wobec faktu, iż to K. R. pozostawała w kontakcie, z ramienia Spółki, z Obwinionymi, a osoba J. R. nie przewijała się dotychczas w żadnym z wątków sprawy, wysoce prawdopodobnym pozostaje i to, że ustalenie pełnego kręgu pokrzywdzonych (wraz z osobą J. R.) nie zmieni ustaleń w zakresie rzeczywistego przebiegu zdarzeń, na co wskazuje Obwiniony. Niejako tylko ubocznie WSD zauważa, że to zawiadamiająca K.

R. jako jedna bądź nawet jedyna pokrzywdzona w sprawie ma interes faktyczny i prawny w tym, by wskazywać na szerszy aniżeli dotychczas ustalony krąg pokrzywdzonych, w tym np. na swojego ojca, współnika firmy - J. R.. Zatem brak powyższy nic stanowi przeszkody w dokonaniu prawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie i może zostać konwalidowany przez sąd (WSD) rozpoznający merytorycznie sprawę.

Mając na uwadze powyższe, postanowiono jak w sentencji.